

KÖRNYEZETVÉDELEMRŐL MÁSKÉPP, A PARANCSNOKOK SZEMÉVEL

*Nem elég a célt látni, járható útja kell!
Nem elég útra kelni, az úton menni kell!
Egyedül is! Elsőnek, elől indulni el!*

/Váci Mihály/

Lassan minden alakulatnál véget érnek az éves értékelő és feladatszabó értekezletek és ennek kapcsán a hivatalos értékelésen és feladatszabáson kívül minden parancsnok önmagában is számadást készít. Átgondolja az elkövetkező esztendő fő feladatait, nehézségeit és még talán, ha bevallatlanul is az elkövetkező eredményeket. Dandárparancsnok-helyettesként, és a hódmezővásárhelyi Zrínyi Miklós laktanya parancsnokaként így tettem én is. Ezen gondolatok során jutottam el a laktanya környezetvédelmi feladataiig is, amely természetesen, mint minden felelős parancsnoknak számomra is nagy jelentőséggel bír, de nem került volna ilyen előkelő helyre, ha nem állna a laktanya újabb minősítő audit előtt. Hosszú volt az út, amíg a fáradtságos munka eredményeként a Magyar Honvédség 5. Bocskai István Lövészdandár a hódmezővásárhelyi laktanyájában 2007. decemberében – a Magyar Honvédség berkein belül elsőként – tett eleget az MSZ EN ISO 14001:2005 Környezetirányítási Rendszer (a **továbbiakban: KIR**) követelményeinek és 2004. április 08-án a dandár akkori parancsnoka Kovács József dandártábornok átvehette a tanúsítványt.

A megtett utat átgondolva több kérdés megfogalmazódott bennem, amelyek megválaszolása sokszor nem egyszerű és túlmutat csak a szigorúan vett környezetvédelmen és már érinti egy kicsit a parancsnoki gondolkodást, a katonák gondolkodásmódját, annak a befolyásolását, fejlesztését a kiképzés, az oktatás, a parancsnoki példamutatás és a vezető állomány feladatokhoz való hozzáállása, feladatszabása és követelménytámasztása által. Melyek is voltak a fő kérdések?

- Miért döntött a parancsnok a rendszer kiépítése mellett?
- Mi volt a hozadéka a rendszernek a szervezet és a parancsnokok számára?
- A befektetett energia és anyagi források összhangban vannak-e az eredményekkel?
- Miért fogadták el könnyen a katonák, és egyáltalán könnyen fogadták el?
- Lehet-e a „vásárhelyi példa” mások számára is követendő?
- Milyen lehetőségek vannak még ebben a rendszerben?
- A környezet védelmén kívül más területen is hozott-e maradandó eredményt.

A KIR kiépítésének története.

Néhány kérdésre azt gondolom egyszerűen a rendszer kiépítésének a történetén keresztül is részben, vagy egészben választ kaphatunk.

Már a történetén keresztül is bemutathatóak a rendszer pozitív tapasztalatai, hasznossága, a rendszerépítés folyamata és őszintén beszélhetünk azokról a problémákról, nehézségekről, amelyekkel számolni kell annak, aki felvállalja ezt a nem könnyű feladatot. Azt hiszem minden felelősen gondolkodó parancsnok számára fontos, hogy az általa irányított alakulatnál, objektumban ne csak a szigorúan vett „katonai” feladatoknak, hanem egyéb más kötelezettségeknek is maradéktalanul eleget tegyenek. Az egyik ilyen probléma a környezetvédelem, amely nem önálló életet él, hiszen a rendszer kiépítésénél a munka-, tűz- és az emberi egészséget befolyásoló tényezőket is figyelembe kellett venni. A 90'-es évek elejéig a katonai objektumok egyfajta zártágot élveztek a civil szféra előtt, azonban a környezetvédelmi törvény megjelenésével azonban ez gyökeresen megváltozott. A környezetvédelem területén is érvényesül a civil kontroll, a hatósági ellenőrzések. A rendszer kiépítésével elsősorban az volt a célunk, hogy a NATO, EU és a Magyar Köztársaság érvényben lévő törvényeinek és előírásainak megfeleljünk.

És ekkor el kellett döntenünk, hogy melyik úton induljunk el a már régebben átélt nem megfelelő minősítésű környezetvédelmi ellenőrzés után. Azt gondolom a laktanya parancsnoksága jól döntött, amikor az „előre való menekülést” választotta. A több munkával járó és ismeretlen utat választotta, és egy, a laktanya teljes tevékenységi spektrumát átfogó vizsgálat, és rendszer kiépítése mellett tette le a voksát. Ma már nem csodálkozhatunk ezen a döntésen, hiszen –nemcsak Hódmezővásárhelyen, hanem a MH több alakulatánál is- az új katonai gondolkodásnak megfelelően egyre jobban előtérbe került az újra való törekvés, az önálló és magabiztos parancsnoki döntés. Ezt a döntést vizsgálva is láthatjuk, hogy az oly sokat vitatott parancsnok vagy menedzser kérdés egyértelműen a parancsnok és menedzser válasz irányába dől el. Habár ez a kérdés a parancsnokban fel sem merül, hiszen többek között felkészültsége, tapasztalatai, gondolkodásmódja alapján hozza meg döntését.

Indulási célként került meghatározásra:

- az állomány környezettudatos gondolkodásának elmélyítése;
- a veszélyes hulladékok biztonságos tárolási feltételeinek korszerűsítése és gondos kezelése, szakszerű elszállítása;
- a szelektív hulladékgyűjtés folyamatának fejlesztése; ellenőrzöttebbé tétele
- az aktuális környezetvédelmi ismeretek kiképzési tervekbe történő beépítése;
- a környezetvédelmi rendszer integrálása más rendszerekhez, például HACCP élelmiszerbiztonsági rendszerhez;
- az emberi erőforrás fejlesztése;
- és nem utolsósorban források lehetőségeinek felkutatása.

Ezeknek a kiindulási céloknak megvalósítása érdekében 2006 őszén kezdődött meg az előkészítő munka az ISO 14001:2005 KIR szabvány tanulmányozásával és a bevezetés lehetőségeinek feltárásával. Egyszerűsített meghívásos közbeszerzési pályázat került kiírásra a felkészítő szervezet

kiválasztására, amely lezárásaként megtörtént a szerződéskötés a SHIVA kft-vel, és 2007 februárjában elindult a rendszerépítés, amely már az első lépcsőben nehézségekbe ütközött. Mivel a laktanya több szervezeti egységből épül fel (három önálló zászlóaljából és helyőrség támogató alegységből), ezért minden szervezeti egységnek ki kellett alakítani a KIR-ből adódó feladatokat, amely komoly szervezési feladatot jelentett.

A rendszer kiépítésével a környezetvédelmi előírásokat az objektumban működő összes technológiai folyamat minden egyes elemébe be kellett építeni amely nem volt egyszerű, hiszen a laktanyában 10 technológiai folyamat működik,

ahol hulladék, illetve veszélyes hulladék keletkezik:

- 001 technológia: Egészségügyi ellátás;
- 002 technológia: Élelmezési szolgálat;
- 003 technológia: Elhelyezési szolgálat;
- 004 technológia: Páncélos és gépjármű technikai szolgálat;
- 005 technológia: Ügyviteli tevékenység;
- 006 technológia: Fegyverzeti anyagok karbantartása;
- 007 technológia: Gépjármű mosás;
- 008 technológia: Üzemanyag lefejtés, tárolás, kiadás;
- 009 technológia: Akkumulátor karbantartás és javítás;
- 010 technológia: Tüzelőolaj lefejtés, tárolás.

Természetesen ez a rendszer sem önmagától működik, hanem ki kell alakítani egy olyan csoportot, amely megfelelő szakmai ismeretek birtokában képes áttekinteni a folyamatokat és képes megfelelő intézkedésre, javaslatot tenni az esetlegesen felmerülő hiányosságok kiküszöbölésére. Ennek alapvető feltétele volt, hogy lehetőség szerint minden technológiai folyamat képviseltesse magát.

Első lépés a saját szervezetünk környezetpolitikájának a megfogalmazása volt majd második lépésként a jogszabályi háttér kutatását végezte el az állomány. Külső környezetirányítási dokumentumból 101 darabot, belső irányításból 99 darabot kellett figyelembe vennünk. Tehát 200 törvény, rendelet, jogszabály ismeretében terveztük meg a KIR rendszerünket. A rendszerépítés során folyamatos oktatásban részesítettük elsősorban a KIR csoporttagokat, valamint a parancsnoki állományt. Mindemellett ebben az időszakban is a legfontosabb feladatok egyike volt az állománnyal elfogadtatni ezt a rendszert. Folyamatosan kommunikáltuk a rendszer előnyeit, nyitottak voltunk az új javaslatokra és azt gondolom ennél a projektnél egyértelműen bebizonyosodott a párbeszéd, a meggyőzés, a tájékoztatás fontossága és a szervezet céljait a katonák egy idő után képesek voltak, mint sajátjukat is elfogadni és nem úgy tekintettek ezekre a feladatokra, mint az egyébként is számos feladatukhoz még egy újabbra, bonyolulttra, szükségtelenre. És itt van a parancsnok nagy szerepe. Az ő elhivatottsága, nyitottsága, hiteles kommunikációja nélkül nem lehetséges ezeknek a céloknak az elérése.

2007-ben az auditálási munkafolyamatot a következő ütemben végeztük:

- 02.08. A KIR felépítése, jellemzése.
- 02. 27. A KIR dokumentációs rendszere.
- 04. 04. A KIR folyamat felépítése és a gyűjtőpontok kialakítása.
- 04. 05. KIR csoport működése.
- 04. 19. Környezetpolitika és környezetpolitikai nyilatkozat kialakítása.
- 04. 26. KIR működése.
- 07. 14. KIR bizonylatok, nyilvántartások és formalapok rendszere.
- 08. 08. MSZ EN ISO 14001:2005 KIR ökotérképezés.
- 08. 09. KIR működési folyamatának kiépítése (pk.-i állomány).
- 08. 16. KIR bevezetése és működési folyamatának kiépítése.
- 10. 25. Belső audit, képzés.
- 10. 30-31 Belső audit;
- 11. 06 Elő audit;
- 12. 03 Tanúsító audit (TÜV Nord Kft.)

Természetesen ezzel ez a folyamat nem fejeződött be, hiszen minden évben eleget kellett tenni a felülvizsgálati audit követelményeinek. Ez egyben azt is jelenti, hogy a környezetvédelemmel kapcsolatos feladatainkat folyamatosan figyelemmel kell kísérni és folyamatosan magas szinten érvényt kell szerezni az ezzel a területtel kapcsolatos törvényi előírások érvényesülésének. Látnunk kell azt is, hogy egy ilyen rendszernek a kiépítése nem 1-2 éves munkának az eredménye, hanem több éven keresztül folyamatos, tervszerű felkészítésnek, környezetvédelmi beszerzésnek és erős elhatározásnak.

Felmerülhet a kérdés, hogy miért is fontos egy katonai szervezet számára ennek a tanúsítványnak a megléte. A válasz egyértelmű, hiszen nem a tanúsítványra van önmagában

szükség, hanem azon követelményeknek való megfelelésre, amelyek mögötte állnak, és amelyek teljesülése esetén nagyobb biztonsággal mondhatja ki magáról bármely szervezet, hogy a környezetvédelmi előírásoknak megfelel. Az sem elhanyagolható szempont, hogy a szervezet ettől több lesz másoknál, tagja nyugodtabban, nagyobb önbizalommal végezhetik munkájukat, hiszen biztosak lehetnek abban, hogy ezen a területen biztosan megfelelnek a velük szemben támasztott követelményeknek. Ugyanakkor a munkahelyi környezet is nyugodtabbá, élhetőbbé válik.

A rendszer kiépítésénél figyelembe kell venni, hogy jelentős anyagi ráfordítással jár és jelentős plusz leterheltséget jelent a KIR csoport tagjai számára. Mégis a legnehezebb feladatok nem ezen a téren jelentkeznek, hanem a katonák meggyőzésében, gondolkodásának átforgatásában és egy már magától értetődő környezettudatos gondolkodás kialakításában. Egy olyan környezettudatos gondolkodás kialakításában, amelyet napról-napra megkövetelünk és fejlesztünk és amely szerint tervezzük feladatainkat, éljük mindennapjainkat.

Feltettem a kérdést, hogy a rendszer kiépítése más területen is hozhat-e maradandó eredményt. A válasz egyértelműen igen. Legfontosabb tevékenységünk a kiképzés feladatok ellátása. Azt hiszem nem nehéz megválaszolni, hogy rendezett, vagy rendezetlen környezetben lehet-e hatékonyabban végezni a kiképzési feladatokat úgy, hogy felkészítettük az állományt pl. baleset védelemből és tűzvédelmi feladatokból is. De ez sem önmagától működik. Ezen feladatok oktatását be kell építeni a mindennapi kiképzésbe, folyamatosan kontrollálni kell ezen feladatok végrehajtását. Láthattuk, hogy a laktanyában elhelyezett alegységek újonnan megalakított szervezetek voltak. Ez a rendszerépítés kiválóan szolgálta az állomány összekovácsolását, a feladatok magas szintű megismerését és a gondolkodásmód formálását. Remélem a többi kérdésre is sikerült választ adnom és a parancsnokoknak segítséget nyújtani ezen feladatokhoz való viszonyuláshoz.

Felhasznált irodalom

[1] A Magyar Honvédség 5. Bocskai István Lövészdandár Zrínyi Miklós Laktanya (Hódmezővásárhely) környezetirányítási kézikönyve,

[2] Oroszné Szeri Eszter százados: Vegyük komolyan a környezetvédelmet, Seregszemle, VII. évfolyam, 2.szám.

[3] Benkő Tibor altábornagy: Szolgálati kultúra a haderőreform tükrében, Seregszemle, VII. évfolyam, 2.szám.

[Vissza a tartalomhoz >>>](#)